

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 286. szám
1989. december 2., szombat

POLITIKAI NAPILAP

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 5,30 forint

Szerbia–Szlovénia: hidegedő napok

RTV-újság: marad a bizottság — Prágában engednek a hatvannyolcból — Szláv csúcs a Vatikánban — Leállított partizánok — Az amerikai és a szovjet elnök Máltán

1989. december 1.

Sophia Loren elkésett a fogadásról, amit Gorbacsov és házastársa tiszteletére adott Rómában Gulio Andreotti olasz miniszterelnök. A színésznőt külön és melegen köszöntötte a szovjet állam- és pártvezető.

Némi késéssel adott hírt néhány nyugati hírügynökség: a marxista elveket valló Jemeni Szocialista Párt vezette Dél-Jemen és az arab nacionalista rendszerű Észak-Jemen egyesüléséről 1973-ban hoztak határozatot, s most meg is tartották az első közös ülést.

Talán időben léptek az NDK-ban: a parlament (népi kamara) határozatban kért elnézést Csehszlovákiától az 1968-as bevonulásért.

Belpolitikai hír: a kormány foglalkozott a Magyar Rádió és a Magyar Televízió felügyelőbizottságával. A tiltakozásokat is mérlegelve, arra a következtetésre jutott, hogy a korábbi döntés alapvető megváltoztatása nem indokolt.

A késésen évődtem főntebb. Hat évvel a könyv londoni kiadása után, tegnap Magyarországon is megjelent a Fehér Ferenc–Heller Ágnes házaspárnak az 1956-os történeteket elemző műve, az Egy forradalom üzenete.

Egon Bhar, a nyugatnémet szociáldemokraták nemzetközi híru leszerelési szakértője — hogy jókor szóljon — kijelentette: nem időszerű a német egység, mert szükség van a NATO-ra és a Varsói Szerződésre, mint az európai stabilitás pilléreire.

Érdekes hír Párizsból: hazaköltözik a Magyar Műhely szerkesztője, azaz Nagy Pál és Papp Tibor eleddig 74 számot megélt (és elért) avantgárd folyóirat.

Este tudtuk meg, hogy az amerikai elnök is megérkezett Máltára. Gorbacsov egy nagy teherrel könnyebben utazott ide: sikeres megbeszélései következtében, a Szovjetunió fölveszi a diplomáciai kapcsolatot a Vatikánnal. A hírek a mintegy ötmillió ukrán görögkeletiek örülnének a leginkább, hiszen e katolikus kisebbséget 1946-ban Sztálin erőszakkal belepérelte az ortodox egyházba.

A folytatás következik.

Dlusztus Imre

Honvédelmi reform és személycserék

A hadsereg már korábban meghatározott 9 százalékos létszámcsoökkentésén túl 1991 végéig további 20-25 százalékos haderőcsökkentést hajtanak végre Magyarországon — jelentette be pénteken Németh Miklós kormányzó a Honvédelmi Minisztérium vezetőinek és a Magyar Néphadsereg parancsnokainak értekezletén. A kormányfő az új szakaszba lépő haderőreform főbb intézkedéseiről tájékoztatta a katonai vezetőket.

A kormány csütörtöki ülésén a haderők jövőjét felvázolva az a döntés született, hogy Magyarországnak olyan nemzeti véderővel kell rendelkeznie, amely biztosítja az ország határait, a nemzeti szuverenitás megőrzését, egy esetleges külső támadás elhárítását. A kormány elhatározott szándéka az is, hogy erősítse a Magyar Néphadsereg nemzeti karakterét. Ebben nem holmi nacionalista hangulatok vezérli a kormányt, hanem azoknak a történelmi példáknak a számba vétele, amelyek arról tanúskodnak, hogy a nemzeti jelleg elhanyagolása milyen súlyos következményekkel jár. A megújuló doktrína egyik alapeleme, hogy Magyarországnak — bár távlatában egytől egytől Európát megteremtését tartja kívánatosnak — a honvédelem feladatait a Varsói Szerződés keretein belül kívánja megoldani, összehangolni partnereivel mindaddig, amíg fennáll a két katonai tömb.

A kormány erősíteni kívánja a magyar haderők védelmi jellegét is. Ennek szellemében a támadó rendeltetésű szervezeteket, fegyver-

zeteket radikálisan csökkentik. Ezzel együtt módosítják az úgynevezett békefelőltöttség területi megoszlását is, ami azt jelenti, hogy a haderők egy jó részét átcsoportosítják az ország nyugati feléből. A reformintézkedések sorába tartozik, hogy 1991-ben 12 hónapra szállítsák le a jelenlegi 18 hónapos sorkatonai szolgálatot.

Mindezen változások nagymértékben érintik a védelmi ágazat vezetési struktúráját is. Ennek megfelelően a jövőben szétválk a kormányzati, államigazgatási munka és a közvetlen katonai irányítás. A honvédelmi ágazat államigazgatási feladatait a Honvédelmi Minisztérium látja el, a Magyar Néphadsereg szakmai irányítását pedig a hadsereg parancsnoksága végzi. Németh Miklós hangsúlyozta, hogy ez a fajta szervezeti rend példaértékű lehet a Varsói Szerződés tagállamai számára is.

A honvédelem szervezetének átépítése jelentős személycseréket is jár. A vezetői posztokon történt változásokat miniszteri parancsok ismertették a pénteki értekezleten.

A Magyar Köztársaság Minisztertanácsa nyugállományba vonulása miatt december 1-jei hatállyal felmentette a Magyar Néphadsereg vezérkari főnöki beosztásából és honvédelmi miniszterhelyettesi tisztségéből Pacsek József vezérezt. A honvédelmi miniszter december 1-jei hatállyal Szórádi Zoltán altábornagyot, a Magyar Néphadsereg hadtápi főcsoportfőnökét nyugállományba

vonulása miatt, Krasznai Lajos vezérőrnagyot pedig katonadiplomáciai szolgálatra történő felkészülése miatt felmentette beosztásából. A Minisztertanács — egy korábban már nyilvánosságra hozott döntéssel — mindkettőjüket felmentette honvédelmi miniszterhelyettesi tisztségéből.

A Honvédelmi Minisztérium új szervezeti és vezetési rendre történő áttérésével összhangban a Minisztertanács december 1-jei hatály-

lyal kinevezte honvédelmi miniszterhelyettesé Szombathelyi Ferenc vezérőrnagyot, a Magyar Néphadsereg parancsnokává Lőrincz Kálmán altábornagyot, valamint a Magyar Néphadsereg vezérkari főnökévé Borsits László altábornagyot. A honvédelmi miniszter Liszkay Csaba vezérőrnagyot a honvédelmi minisztériumi hivatal vezetőjévé nevezte ki.

Déli konfliktus

Jugoszláviában rendkívül feszültté vált a viszony az ország két tagköztársasága, Szerbia és Szlovénia között. Az események hátterében a kosovói válság értékelésében jelentkező különbségek húzódnak meg.

A Koszovó tartományi szerbek és csnagoracok akcióbizottsága bejelentette, hogy december 1-jén tömeggyűlést szervez Ljubljánban. A meghirdetett tömegmegmozdulásra néhány százezer embert akartak mozgósítani, hogy tiltakozzanak a kosovói albán nacionalistáknak nyújtott állítólagos szlovén támogatás ellen.

A szlovén köztársaság párt- és állami vezetői testületei, társadalmi szervezetei élesen állást foglaltak a ljubljánai szerb demonstráció ellen, hangsúlyozva, hogy

megtartása súlyosan veszélyeztetné a közrendet, a nyugalmat, a lakosság személyi és vagyoni biztonságát. A ljubljánai kormány elrendelte a szlovén határok lezárását. Tomaz Ertl köztársasági belügyminiszter megtiltotta, hogy az állampolgárok nyilvános helyen gyülekezzenek, s a meghirdetett gyűlés résztvevőit szállító járművek Szlovénia területén közlekedjenek. Egyidejűleg korlátozták a mozgásszabadságot is.

A szerb népront elnöksége erre kiáltványban szólította fel a köztársaság minden intézményét, vállalatát, intézetét és társadalmi szervezetét, hogy szakítsák meg minden kapcsolatukat Szlovéniával, mert — úgymond — ebben a nyugati jugoszláv köztársaságban lábbal tiporják az alapvető emberi és szabadságjogokat.

VILÁGVISZSANG

A világ nagy hírügynökségei megkülönböztetett figyelmet fordítanak a legújabb jugoszláviai fejleményekre. A szocialista világban belüli reformok egykori úttörőjének számító Jugoszlávia elmerült a belső viszályok örvényében — állapítja meg a Reuter. — A szlovéniai vezetés politikája elleni ljubljánai tiltakozó gyűlést a szerbek arra a napra tűzték ki, amelyen 1918-ban a királyi Jugoszlávia létrejött. A szerb-szlovén viszály tükrözi azt a mélységes szakadékokat, amely ezt a balkáni államot elválasztja a reformok útján futólépésben haladó kelet-európai országoktól.

A nyugatnémet DPA az 1945 utáni jugoszláv történelemben példa nélkülinek minősítette a szerb népront elnökségének a szlovén áruk bojkottját és a köztársasági kapcsolatok megszakítását

szorgalmazó felhívását. A legfejlettebb és legdemokratikusabb jugoszláv tagköztársaság, Szlovénia lakossága — jegyezte meg — attól fél, hogy a legnépesebb és legerősebb, de a legkevésbé demokratikus Szerbia kiterjesztheti rá befolyását.

A UPI amerikai hírügynökség értékelése szerint Jugoszlávia „a széthullás küszöbén áll”.

A francia AFP szerint Szlovéniát a ljubljánai szerb népgyűlés meghirdetésével megrettenített egy esetleges véres összecsapás veszélye, ezért hozták a tiltó intézkedéseket.

Az osztrák sajtó aggasztóan minősíti a jugoszláviai történeteket. A nyugatnémet Die Welt úgy véli, hogy Ljubljana felismerte azt az erőfítogtatást, amely mögött Szlobodan Milosevics, a szerb köztársasági elnökség elnöke áll.

Gorbacsov a pápánál

Mihail Gorbacsov szovjet államfő pénteken látogatást tett a Vatikánban II. János Pál pápánál.

Gorbacsov gépkocsiosztója valamivel 11 óra előtt gőrdült át a Szent Péter székesegyház árkádjai alatt a Vatikán területére. A palota San Damaso udvarán svájci gárdisták sorfala előtt fogadták a vendéget. II. János Pál a könyvtárszoba előtti teremben üdvözölte Mihail Gorbacsovot,

majd bekísérte őt dolgozószobájába, ahol a tervezett 45 percnél jóval hosszabb, egy és negyedórás négyszemközt beszélgetést folytattak oroszul, tolmácsok nélkül.

Gorbacsov kíséretében Sevardnadze külügyminiszter és Jakovlev KB-titkár is részt vett a látogatáson. Ők külön megbeszélést folytattak Agostino Casaroli bíboros államtitkárral.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Tűréshatár

Kukán ülő betegek

**Szétmálló rendelők — Diagnózis —
terápia nélkül**

A magyar az ideiglenes szó hallatán korántsem az átmeneti, a nem végleges állapotra gondol, mint ahogyan ezt az értelmező szótár a fogalommal kapcsolatban definiálja. Miféleképpen az ideiglenes legalábbis évtizedekben mérhető, letléggyen szó az élet bármely területéről. Alább sorakozó, roskadozó egészségügyi intézmények sorsát éppen az ideiglenesség tartóssá merevítése pecsételte meg, és a „feledékenység”, a mindent elodázás juttatta az enyészethez.

Harmincéves háború

Immáron három évtizede — 1958-ban — kapott ideiglenes helyet a Tanácsköztársaság útja 2-ben — egy 100 négyzetméteres üzlethelyiségben — az Ifjúsági Ideggondozó. Az intézet egykori vezetője, Bácskai Józsefné főorvos közel húsz esztendőn át vívta szelmalomharcát az emberhez méltó gyógyító körülményekért. Majd 1976 januárjától ezt a küzdelmet Farkasinszky Terez folytatta. Eleinte válságra sem méltatták beadványait, később legalább meghallgatásra talált, még később elismerték kérésé jogosságát, de segítséget, új helyet, emberszabású körülményeket mégsem adtak.

Igy hát a betegek — és gyermekekről lévén szó — kiserőik 30 éve a kapualji kukák mellett, vagy az utcán várakoznak, mert a 15 négyzetméteres betegváróba — egy-egy forgalmas napon — belépni keveseknek van esélyük.

A főorvosnő az áldatlan állapotokról nem először mondja a magáét:

— A munkafeltételeink minden tekintetben szegényesek, s túlzás nélkül az embertelen jelzővel illethetők. A nyolc helyiségből csak kettőnek természetes a világítása, négynek nincs ablaka. Szűk, zsúfolt, levegőtlen, üvegfallal elválasztott cellákban gyógyítunk. Az üvegfallal minden áthallik a szomszéd kezelőből. A pszichés gondozáshoz kellő nyugalom, oltalom, bizalmi légkör meglehetősen hiányzik.

re törekedni itt és most szinte reménytelen vállalkozás. Munkatársaimnak nincs szociális helyisége, hacsak a létrával, takarítóeszközökkel „felszerelt” vécé nem tekintem annak. Az évi 12-13 ezres betegforgalom okán a zsúfoltság elviselhetetlen pácienst, gyógyítónak egyaránt, jóllehet, betegeknek éppen lelki problémáikra keresnek itt gyógyírt.

Ottjártamkor reménnyel kecsegtetett a kójjal augusztusban elvégzett vizsgálata. Ismételtlen megállapították, hogy az intézet jelenlegi helyén egészségügyi intézmény amekkorára alkalmas, s munkanyibén ez év december 31-éig változás nem történik, a gondozó beállítását javasolják.

Vártam, és vártak a gondozó munkatársai, s hitték, hogy eme kójjáldiagnózt hamarosan terápia követi.

Tegnap felforgatott rendelőt és feldúlt munkatársakat találtam. Farkasinszky

főorvosnő fásultan, kimerülten pakolt egybe mindent íróasztalára. Szót nem szólt, csak elem tette a kójjá legutóbbi levelét:

„Az Ifjúsági Ideggondozó és Lélektani Intézet 1989. évi higiénés ellenőrzése során megállapítottuk, hogy a feltételek egyáltalán nem adóttak a betegforgalomhoz viszonyítva. A Szeged Megyei Városi Tanács V. B. egészségügyi osztályának vezetőjével is folytatunk megbeszélést, de nincs rá lehetőség, hogy a jelenlegi helyzetet változtatni tudnának. Ennek ellenére kérjük, hogy az intézetben a szükséges festési és mázóási munkákat véghez-
zék el a legrövidebb határidőn belül, illetve a nem házagmentes linóleumpadozatot, illetve szőnyegpadlót cseréljék ki.” Kelt 1989. október 20.

A főorvosnővel nincs mondandónk egymásnak. Mindketten jól tudjuk, a festés-mázolás nem növeli a légkörméreteket, sem az alapterületet, nem változtat a körülményeken. Minden marad a régiben.

— Végleg feladta? — kérdezem búcsúzóul.

— Elfáradtam, de akkor sem tühethem tovább e szegényes körülményeket. A társadalmi szervezetek fel-szabaduló épületeinek egy-kére továbbra is igényt tartok betegeim és munkatársaim érdekében.

Peremvárosi

keserű pirulák

Az ideiglenesség reményével kecsegtették 30 évig a gyermek-ideggondozó vezetőit, s ugyancsak átmeneti megoldásnak szánták negyedszázaddal ezelőtt a rókusiak számára a Föltámadás utcai körzeti orvosi és fogászati rendelő jelenlegi helyét. A 25 éve, kocsmából átrendezett rendelő ma már egy alacsony kategóriás ivónak sem lenne jó. Egy magára és vendégeire valamit is adó kocsmáros manapság barnára pácolt faburkolattal díszíti vendéglőjét, legalább műmárvány padozatot rakat a vendégek talpa alá. A kocsmából lett Föltámadás utcai rendelőben a falakon csak mutatóban maradtak festék, s minden a pusztulást mutatja. A néhány négyzetméteres vizsgálót a vetkőzőnek nevezett falkalitka szűkíti parányira. A beteget a vizsgálat alatt elkülöníteni nem lehet, EKG-t végezni úgyszintén nem, mert eme hosszabb

(Folytatás a 3. oldalon.)